

Bydgoszcz, 29 grudnia 2017 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.47.2017.AJe/JK

**Pani
Maria Jolanta Sosnowska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Świedziebnia 92a
87-335 Świedziebnia**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, Świedziebnia 92a, 87-335 Świedziebnia (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 12, 14 grudnia 2017 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- A. J. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
  - J. K. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- na podstawie Upoważnienia Nr 698/2017 z dnia 28 listopada 2017 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2015 r. do 11 grudnia 2017 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Marii Jolanty Sosnowskiej – Kierownika GOPS, asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 20 marca 2013 r., przyjętego Uchwałą Nr XXIII/2013 Rady Gminy Świdziebnia.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 29 kwietnia 2015 r., wprowadzonym Zarządzeniem Kierownika GOPS Nr 1/2015. W dokumencie, w podstawie prawnej działalności Ośrodka, w §2 uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny, w § 6 ust.1 pkt 5 uwzględniono stanowisko asystenta rodziny natomiast w §11 wskazano zadania i obowiązki asystenta rodziny, jednakże nie ujęto wszystkich zadań zawartych w art.15 ustawy.

Wójt Gminy Świdziebnia Upoważnieniem Nr WG.0052.17.2014, z dnia 31 grudnia 2014 r., upoważnił p. Marię Jolanę Sosnowską- Kierownika GOPS do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Pierwszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2015 przyjęty został Uchwałą Nr XXIII/117/2013 Rady Gminy Świdziebnia z dnia 20 marca 2013 r.

W opracowanym dokumencie zawarto cel główny dotyczący wspierania rodzin w przywracaniu ich funkcji do pełnienia swoich zadań.

W programie dokonano diagnozy środowiska lokalnego, uwzględniono dane liczbowe, wskazano adresatów programu oraz instytucje i organizacje działające na rzecz rodziny.

Założone cele posiadają wskaźniki, ponadto w programie zawarto informację o źródle finansowania i formie monitorowania.

Drugi Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 przyjęty został Uchwałą Nr XIII/65/2016 Rady Gminy Świdziebnia z dnia 31 marca 2016 r.

Program zakłada kontynuację istniejących działań.

Ośrodek prawidłowo realizuje zadanie wynikające z art. 179 ust. 1 ustawy. Sprawozdanie z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2015 zostało przekazane Radzie Gminy w dniu 21 marca 2016 r. Natomiast sprawozdanie za 2016 rok przekazano Radzie Gminy w dniu 20 marca 2017 r.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał jednego asystenta rodziny:

- p. ██████████ – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 maja 2015 r. do chwili obecnej.

Asystent obejmował pomocą:

- w 2015 r. 16 rodzin, w tym dwie rodziny zobowiązane do współpracy przez Sąd,
- w 2016 r. 15 rodzin, w tym trzy rodziny zobowiązane do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. (do dnia 11 grudnia) 12 rodzin, w tym jedna rodzina zobowiązana do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami, co jest zgodne z art.15 ust.4 ustawy.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudniony asystent rodziny nie posiadał wymaganych kwalifikacji, zgodnych z art. 12 ust.1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Poinformowano o konieczności niezwłocznego uzupełnienia wykształcenia zgodnie z ustawowymi wymogami. W aktach osobowych znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 ust.1 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

Dokumentacje kadrowa asystenta rodziny zawierała w *zakresie czynności*, zadania zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Świdziebnia tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystent podnosił swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem. W większości przypadków, zgodę wyrażał tylko jeden przedstawiciel rodziny. Poinformowano o zasadności złożenia podpisów przez obojga, dorosłych przedstawicieli rodziny. Dotychczas każdej rodzinie wymagającej pomocy przydzielono asystenta rodziny.

Do dnia kontroli do Ośrodka nie wpłynął wniosek o koordynację poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystent dokumentował swoją pracę poprzez: ocenę sytuacji rodziny, rejestr indywidualnych konsultacji z instytucjami, plany pracy z rodziną, okresowe oceny sytuacji rodziny. Asystent

sporządzał także notatki z każdej wizyty, które nie stanowiły elementu dokumentacji, znajdowały się w osobnej teczce. W trakcie trwania kontroli, asystent uzupełnił dokumentację.

Ośrodek nieprawidłowo realizował zadanie wynikające z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gdyż okresowych ocen dokonywano pół roku po sporządzeniu planu pracy z rodziną, przy czym plany pracy były sporządzane około 2 miesiące po podpisaniu zgody na współpracę. Wyjaśnienia w tej sprawie złożył p. █████, który był przeświadczony, iż za początek pracy należy uznać sporządzenie z rodziną planu pracy, nie zaś podpisanie zgody przez rodzinę. Częstotliwość wejść w środowisko asystenta była adekwatna do potrzeb rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Asystent prowadził monitoring rodziny po zakończeniu współpracy, przez okres 6 miesięcy. Wizyty w środowisku były dokumentowane notatkami służbowymi. Ustalono, że asystent prowadził monitoring rodziny, w której praca asystenta została zakończona na skutek rezygnacji rodziny. W trakcie kontroli pouczone, iż monitoring ma zasadność tylko w przypadku, gdy zakończenie współpracy wynika z osiągnięcia celów założonych w planie pracy.

Decyzję o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmuje asystent rodziny po konsultacji z Kierownikiem GOPS, pracownikiem socjalnym i kuratorem sądowym. Podstawą do zakończenia współpracy z rodziną jest: zmiana miejsca zamieszkania, osiągnięcie przez dzieci pełnoletności lub brak współpracy.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych Ośrodka, we współpracy z innymi służbami i instytucjami. Pracownicy reagowali na każde zgłoszenie i systematycznie wizytowali zagrożone środowisko. Monitoring dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc nie był prowadzony, gdyż na terenie gminy nie występują takie rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy Świdziebnia nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast funkcjonują świetlice szkolne, boisko „Orlik” oraz hala sportowa. Ponadto biblioteka oferuje spotkania edukacyjne i promujące czytelnictwo.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Świdziebnia zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa - socjalnego, prawnego, pedagogicznego, psychologicznego, terapeutycznego oraz mediacji rodzinnych poprzez możliwość konsultacji ze specjalistami. Ponadto gmina podpisała umowę z Poradnią Rodziną w Brodnicy, z której oferty mieszkańcy także mogą korzystać.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy Świdziebnia nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wynika, iż była prowadzona kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia tej funkcji, jednakże żadna rodzina nie wyraziła chęci do współpracy.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. - wydatkowano kwotę: 44.881,98 zł,
- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 5.239,97 zł,
- w 2017 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 5.500,00 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej-*

W okresie objętym kontrolą, asystent współpracował z rodziną, której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Asystent brał udział w okresowych ocenach ds. sytuacji dziecka, współpracował z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, ustnie ustalono plan działań. Puczono o zasadności posiadania kopii planu pomocy dziecku oraz przekazaniu kopii planu pracy z rodziną koordynatorowi rodzinnej pieczy zastępczej lub wychowawcy placówki.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2015 r. w dniu 29 lipca 2015 r.,
- b) za II półrocze 2015 r. w dniu 28 stycznia 2016 r.,
- c) za I półrocze 2016 r. w dniu 8 lipca 2016 r.,
- d) za II półrocze 2016 r. w dniu 19 stycznia 2017 r.,

e) za I półrocze 2017 r. w dniu 28 lipca 2017 r.

Analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienia, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania obowiązujących przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonych uchybień jest Kierownik GOPS p. Maria Jolanta Sosnowska.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Przy zatrudnianiu asystenta przestrzegać wymogów zawartych w art. 12 ust.1 pkt. 1 ppkt a, b, c ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej. Termin wykonania zalecenia - na bieżąco.
2. Dokonać korekty Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka, w celu wyodrębnienia wszystkich zadań asystenta rodziny, wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej. Termin wykonania – do końca lutego 2018 r.
3. Sporządzać okresowe oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku, zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 15. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **1/2017** w dniach 12, 14 grudnia 2017 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do niego zastrzeżenia.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)

---

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 446/2016 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 30.12.2016 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.